

De heer Marres toont een exemplaar van de Kardoer, de plant, waarover kort geleden een verhandeling in het „Maandblad” verscheen.

Br. Christoforus vertelt, hoe vroeger rivierkreeften werden gevangen in de Limburgsche beekjes. Men nam een ijzeren ring en spande hierover in alle richtingen een touwtje. Hieraan werd een gestroopte kikker gebonden. Aan een lijn werd nu de ring in 't water gegooit en nu kwamen de kreeften er op af. Spr. vertelt, dat de gevangen rivierkreeften veel werden verkocht aan iemand, die beweerde en beweert er kanker mee te genezen. De heer Waage zegt, dat het Duitsche woord voor kreeft en kanker hetzelfde is n.l. Krebs. We komen dan tot het similia similibus (gelijk geneest gelijke dingen), dat ook heden nog vele aanhangers heeft. Het was Paracelsus (1493-1541), die van het volk de leer overnam, dat ieder ding een teeken (signum) heeft, waaruit zijn beteekenis voor den mensch blijkt. (signatuurleer). Men achtte de wereld en alles wat zich op aarde bevond geschapen voor den mensch. Ieder kruid had een beteekenis als medicijn en om nu gemakkelijk te zien, waarvoor het dienen moest, had de Schepper aan alle planten een teeken gegeven. (longkruid, leverkruid, enz.). Dit breidt zich nu hier uit tot naamsovereenkomst, Krebs beteekent kreeft en kanker.

De heer Kemp vraagt, hoe 't staat met de kwestie der overbrenging van den Mosasaurusschedel van Parijs naar ons Museum te Maastricht. De plaatselijke bladen vermeldde kort geleden dit bericht. De heer Waage zegt, dat noch van 't Bestuur van het Genootschap, noch van de Commissie van Toezicht op het Museum, noch van de Conservatrix pogingen in deze richtingen zijn gedaan of gedaan worden.

De vergadering wordt hierna gesloten.

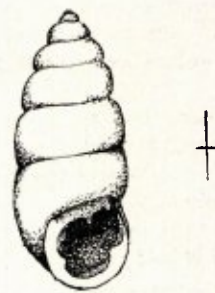
JAMINIANA (CHONDRULA) TRIDENS (Müller)

IN NEDERLAND WEERGEVONDEN.

door

A. HUSSON.

In het materiaal, dat tijdens een excursie op 20 Augustus op het terrein ¹⁾ van Huize St. Joseph te Heer (bij Maastricht) door mij verzameld werd, vond ik tot mijn groote verbazing een leeg huisje van *Jaminia* (*Chondrula*) *tridens*. Het voorkomen van dit slakje in Nederland was tot nu toe zeer twijfelachtig (van Benthem Jutting, 1933, p. 241). Immers in zijn bekend werk: De dieren van Nederland (Weekdieren en lagere dieren, 1862, p. 37) vermeldt Herklots als inlandsch voor het geslacht *Bulimus* van Scopoli, 3 soorten: *Bulimus tridens* van Müller, *Bulimus subcylindricus* van Linné en *Bulimus acicula* van Müller. ²⁾ De systematische indeeling door Herklots gebruikt, is na hem gewijzigd. *B. subcylindri-*

cus heet thans *Cochlicopa lubrica* (Müll.), *B. acicula* werd *Caecilioides acicula* (Müll.), *B. tridens* nu *Jaminia* (*Chondrula*) *tridens* (Müll.). Herklots geeft van deze laatste op plaat V - no. 23 een afbeelding. In de beschrijving staat niet vermeld, waar dit slakje is aangetroffen. In de literatuur na hem vinden we nergens een bevestiging van het voorkomen in Nederland, zoodat men is gaan twifelen, of *J. (Chondrula) tridens* in ons land gevonden is.

Dr. Ch. Bayer, conservator van het Museum van Natuurlijke Historie te Leiden, was zoo vriendelijk om de determinatie te herhalen en het exemplaar met het daar aanwezige buitenlandsch materiaal te vergelijken. Ook was hij behulpzaam bij het raadplegen van de literatuur. Uit die vergelijking bleek de groote variabiliteit, die dit slakje vertoont. Zoowel de lengte, de vorm van de mondopening, de bolvorm van de windingen, als het al of niet duidelijk gestreept zijn, bleken punten van verschil. (Milieu-invloeden?) Ook was het niet mogelijk het Nederlandsche exemplaar volkomen onder een van de opgegeven variëteiten onder te brengen. Wanneer hier dan een beschrijving van het huisje volgt, heeft deze alleen betrekking op het in Z. Limburg gevonden exemplaar, dat zich thans in het museum van Leiden bevindt.

Volgens Clessin (1884, p. 219) is het dier: „kort en dik, van voren afgerond, naar achteren toeloopend; de huid met wratachtige klieren, met bruingrijze kleur; kop en rug donkerder; de voet lichtgrijs tot wit; de oogtentakels zeer kort, dik en cilindervormig.”

Het huisje is dofglanzend wit. Is het dier nog levend, dan is het: bruinachtig hoornkleurig (Clessin, Ehrmann, Geyer). Rechtsgewonden, verlengd-eivormig, half-doorschijnend; stevig en fijn dwars gestreept. Het aantal windingen bedraagt 7. De top is vrij stomp; de eerste 5 windingen vormen min of meer een kegel; de 2 laatste zijn cilindrisch van vorm. Daar de eerste windingen bolliger zijn dan de laatste, bestaat er ook verschil in de sutuur. De laatste omgang neemt ongeveer de helft van de geheele hoogte in beslag. De mondrand is verdikt en omgeslagen; de umbilicus is goed waar te nemen, hoewel eenigszins bedekt door den mondrand. De mondrand is niet continu; de mondranden zijn van boven door een iets lichter gekleurde en dikkere lijst verbonden. Het meest merkwaardig zijn wel de drie tandvormige uitsteeksels. Herklots gaf dan ook aan dit

slakje den karakteristieke naam van: Drietand. Aan de parietale zijde bevindt zich iets naar binnen gebogen een eerste tand; halverwege de palatale zijde heeft zich een tweede stompe verdikking gevormd, terwijl de derde tand iets beneden de helft van de columellaire zijde wordt aangetroffen. De rechtsche bovenhoek is vrij scherp, doordat de mondrand daar dun is, doch zich spoedig naar beneden toe verbreedt. Minder opvallend is een getand randje in de uiterste rechter bovenhoek. Het randje loopt meer naar binnen toe, zoodat bij het bezien van het buisje men slechts een klein knobbelje waarneemt. Op de afbeelding van Herklots en van Geyer (1927, Taf. VI, Abb. 10c) is dit niet te zien.

De hoogte van het huisje is 10,1 mm en de breedte van de laatste omgang 3,7 mm.

Een algemeen overzicht van de geographische verspreiding in Europa geeft Ehrmann (1933, p. 60). Hierin wordt niet gesproken over de aan Nederland grenzende gebieden. Als dichtst bijzijnde vindplaats wordt opgegeven de plaats Bonn. Evenmin wordt over België gesproken.

Dr. W. Adam, verbonden aan het Koninklijk Natuurhistorisch Museum van België te Brussel, schreef me, dat *Jaminia tridens* in België nog nooit gevonden is.

Uit deze eene vondst in Nederland laten zich geen vaste conclusies trekken. Twee mogelijkheden doen zich hier voor: of we hebben te doen met een overblijfsel uit den tijd toen *J. (Chondrula) tridens* meer noordelijk haar gebied had, of ze vormt een vooruit geschoven post van een uitbreiding, die zich heel langzaam aan het voltrekken is. De derde mogelijkheid, dat ze aangevoerd is (immers ze werd op een gecultiveerd terrein gevonden),

is wel zeer onwaarschijnlijk in verband met de leefwijze. Uit de vindplaatsen in het buitenland valt op te maken, dat het slakje de voorkeur geeft aan droge met gras begroeide hellingen en droog kreupelhout. Alleen bij vochtig, warm weer komt ze te voorschijn. Het voorgaande wettigt dus wel het vermoeden, dat *Z. Limburg* voor ons land de aangewezen plaats is van haar voorkomen. Een verder onderzoek kan alleen opheldering geven. Het is natuurlijk een groote vraag, of dit resultaat zal opleveren, omdat we te doen hebben met een slakje, dat ongetwijfeld plaatselijk en dan nog sporadisch hier voorkomt.

LITERATUUR.

- van Benthem Jutting, Tera. 1933. Fauna van Nederland VII, Mollusca (I).
 Clessin, S. 1884. Deutsche Excursions-Mollusken-Fauna.
 Ehrmann, P. 1933. Die Tierwelt Mitteleuropas, II Band, I Lief., Mollusken.
 Geyer, D. 1927. Unsere Land- und Süßwasser-Mollusken.
 Herklots, J. A., 1862. Weekdieren en lagere dieren.
 Lameere, Aug., 1895. Manuel de la Faune de Belgique, Tome I.
 Thiele, Joh., 1932. Handbuch der syst. Weichtierkunde, II Band.

¹⁾ Boschgrond met Krijtbodem.

²⁾ Waarschijnlijk vergist Herklots zich hier en bedoelt hij *Buccinum acicula*, Müller. (Clessin, 1884, p. 230).

Onderzoekingen naar Criceticole Coleoptera tevens Mededeelingen over den hamster en diens woning

door

A. M. J. EVERS.

(Slot).

Het voorkomen van niet-nidicolen in hamster-nesten meen ik toe te moeten schrijven aan den bouw van de woning, en wel speciaal aan den bijna loodrechten valgang. Insecten, die hierin geraken, vallen naar beneden en kunnen er, behalve de soorten, die in staat zijn tegen den wand op te klimmen of te vliegen, niet weder uit komen. Een andere verklaring voor het voorkomen van niet-nidicolen kan gelegen zijn in het feit, dat de hamster met zijn voorraad of nestmateriaal, de zich daarop of daarin bevindende insecten meeneemt.

Daar de hamster grootere insecten niet versmaadt, zal men zelden groote kevers levend in

de woning aantreffen. Zoo vond ik o.a. dekschilden van *Brosicus cephalotes* L., *Carabus granulatus* L. en *Otiorrhynchus ligustici* L. Waarschijnlijk waren de kevers toevallig in het nest geraakt, waarna de hamster hen verorberde. *Otiorrhynchus ligustici* L. trof ik ook eenmaal levend aan, evenals een drietal exemplaren van *Necrophorus vespillo* L., een dier, dat misschien wegens zijn onaangename geur door den hamster versmaad werd. Waarom de drie doodgravers zich in het nest bevonden, is mij steeds een raadsel gebleven, daar er geen spoor van een lijk in het nest of in de cloaca te bekennen was. Zij bevonden zich in het nest-